

Laekunud arvamus	Kliimaministeeriumi seisukoht
Adepte OÜ	
teeme ettepaneku täiendada eelnõu seletuskirja eelnõu punkti 18 kohta antud kommentaari (seletuskirja lk 7) järgmiselt või vähemalt anda seletuskirjas selgelt edasi allolev mõte: <i>„Võrguettevõtja tegutseb seadusega antud kaalutusõigust kohaldades haldusorganina. Tootjast sõltumatuteks põhjusteks on asjaolud, mida tootja ei saa mõjutada, sealhulgas näiteks tarneraskused, loa- (sh planeerimis-)menetluse pikenedamine tootjast mitteolenevatel põhjustel ja riigiasutuste poolt seatavad piirangud tootmisvõimsuse kasutuselevõttule“.</i>	Arvestatud ja eelnõu punkti, millega lisatakse paragrahvi 87¹ lõige 6² on täiendatud.
Rahandusministeerium	
meie hinnangul vajavad muutmist ka elektrituruseaduse § 44 lõige 4 ¹ , § 76 ¹ lõige 2 ¹ , § 76 ¹ lõige 2 ² ; § 76 ² lõige 1 ja § 76 ² lõige 2, kuivõrd nendes sätetes nimetatakse riigihanget, kuid seaduses kirjeldatud tehing ei vasta riigihanke tunnustele. Seetõttu on praktiliselt võimatu seadust selle kehtivas sõnastuses täita.	Mittearvestatud selles eelnõus. Ei ole selle eelnõuga muudetavad sätted ega fikseeritud liitumistasu ja võrguettevõtjatele arenduskohustuse rakendamisega seotud muudatusettepanekud.
Samuti palume seoses universaalteenust puudutavate elektrituruseaduse sätete kehtetuks tunnistamisega kaasnevalt kehtetuks tunnistada RHS § 50 punkt 11, mille kohaselt saab riigihanke korraldada väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlusena riigihangetes eeldatava maksumusega alla rahvusvahelise piirmäära, kui hankelepingu ese on elektrienergia ostmise universaalteenusena elektrituruseaduse § 76 ⁵ mõistes ja hankija kaasab menetlusse vähemalt kolm ettevõtjat. Elektrituru seaduse § 109 ² lg 3 järgi lõpetatakse universaalteenuse pakkumine 2024. aasta 1. juulil ning RHS § 50 p 11 muutub tarbetuks.	Mittearvestatud selles eelnõus. Ei ole selle eelnõuga muudetavad sätted ega fikseeritud liitumistasu ja võrguettevõtjatele arenduskohustuse rakendamisega seotud muudatusettepanekud.
Konkurentsiamet	
Amet teeb ettepaneku jätta [eelnõu] punktid 6 ja 24 eelnõust välja järgenvatel põhjendustel:	Arvestatud ja paragrahvi 93 lõikele 6 ei lisata enam punkti 15 ¹ . Samuti loobuti paragrahvile 66 lõike 14 ² lisamisest.

<p>Kuna ELTS § 66 lõike 14 järgi võib Konkurentsiamet taotleda talle võrguettevõtja poolt esitatud võrgukava muutmist, siis eraldi põhivõrguettevõtja investeeringuprojektide kooskõlastamine vajalik ei ole ning tegemist oleks ülereguleerimisega. Lisaks, kuna vastavalt ELTS § 93 lõike 6 punktile 6 väljastab Konkurentsiamet ELTS-is sätestatud juhtudel kooskõlastamise otsuseid (annab välja adressaadi jaoks siduvaid haldusakte), ei ole ka seetõttu nimetatud täienduste ELTS-i lisamine põhjendatud – investeerimisprojektide täitmine, vajadusel nendest loobumine ja/või muutmine on põhivõrguettevõtja pädevuses ja mitte Konkurentsiameti haldusaktiga talle seatav kohustus. Põhivõrguettevõtjal on alati õigus olukorra muutumisel investeeringuprojekte muuta ning tal ei ole selleks vaja taotleda Konkurentsiametilt haldusakti muutmist ja/või kehtetuks tunnistamist, vaid piisab põhjendatud selgituse esitamisest, mida amet saab kontrollida. See on taolises olukorras piisav.</p> <p>Nimetatud sätete väljajätmisel palume muuta vastavasisuliselt ka seletuskirja.</p>	
<p>Elering</p>	
<p>paragrahvi 61 lõike 1 punkt 1 Elering: Eleringi hinnangul tuleks kogu otseliini temaatika analüüsida, milline mõju on nende rajamise reeglite avardamisel ja kas meretuuleparkidele on erandi tegemine on põhjendatud.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Meretuuleparkidele erandi tegemine on põhjendatud turuosaliste käest tulnud otsese signaali ja põhjendusega. Võrdse kohtlemise printsiipi rakendades on otseliini lubatavat pikkust pikendatud seniselt kuuelt kilomeetrilt 15-le.</p>
<p>Paragrahvi 87¹ lõige 7: Ettepanek alakasutustasu vabastusteks.</p> <p>Tootmissuunalise võrgulepingu sõlminud turuosaline, kes ei ole viimase kahe aasta jooksul oma võrgulepingu järgset tootmissuunalist võimsust kasutanud, tasub võrguettevõtjale mittekasutatava tootmissuunalise võrguühenduse võimsuse ulatuses tasu käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud suuruses. <i>Nimetatud tasu ei rakendu mittekasutatava tootmissuunalise võrguühenduse võimsuse ulatuses, mis on seotud käesoleva seaduse paragrahv 42² lõige 1 nimetatud reservvõimsuse mehhanismis osalemisega, vajalik süsteemihalduriga sõlmitud pikaajalise sagedusreservide lepingu täitmiseks või vajalik</i></p>	<p>Arvestatud. Kuupõhise arve esitamise võimalus on eelnõu vastavast punktist välja võetud. Eesmärk on, et võrguettevõtjad kohtleksid turuosalisi võrdselt.</p> <p>Lisatud on alakasutustasu vabastus võrguühenduse võimsuse ulatuses, mis on seotud käesoleva seaduse paragrahv 42² lõige 1 nimetatud reservvõimsuse mehhanismis osalemisega, vajalik süsteemihalduriga sõlmitud pikaajalise sagedusreservide lepingu täitmiseks või vajalik süsteemihalduriga sõlmitud tehnilise koostöö ja varustuskindluse tagamise lepingu täitmiseks</p>

<p><i>süsteemihalduriga sõlmitud tehnilise koostöö ja varustuskindluse tagamise lepingu täitmiseks.</i></p> <p><i>Kommentaar:</i> Kuupõhiselt ei ole tasu võimalik rakendada, sest arve tuleb väljastada aastase perioodi eest pärast perioodi täitumist. Kuupõhist tasu on võimalik rakendada ainult viisil, et pärast perioodi täitumist jagatakse tasumisele kuuluva ühekordse tasu järgnevate kuude kaupa võrdseteks osamakseteks, kuid sellisel juhul ei täida seadus enam eesmärki, milleks on võrgus liitumisvõimsuse ressursside vabastamine turuosaliste poolt, kes seda ei kasuta või ei soovi/saa kasutada.</p>	
<p>Paragrahvi 87¹ lõige 7¹</p> <p>Proportsionaalselt tasu rakendamine on jäänud segaseks. Tasu saab rakendada alles pärast võimsuse kasutamise perioodi lõppu lähtuvalt lepingus sätestatud võimsusele. Seega enne perioodi lõppu ei saa turuosalisele võrgulepingus muudetava võimsuse alusel arvet väljastada. Samuti võimsuse vähendamise eest arve väljastamine ei saa olla põhjendatud, sest arve mitte tasumisel ja võimsuse vähendamisel on tagajärg sama (lepingulise võimsuse vähendamine).</p> <p>Peaks olema aru saada, mis hetkest toimub siinkohal selle perioodi algus. Seletuskirja kohaselt on perioodi algushetkeks alalise võrgulepingu sõlmimise kuupäev, kuid ELTS-is ei ole eristatud ajutist ja alalist võrgulepingut. Samuti minu arusaama järgi juhul, kui sõlmida hilisemalt võrgulepingu muutmise kokkuleppe (nt kas võimsuse vähendamiseks või suurendamiseks), siis perioodi algushetk ei muutu.</p>	<p>Arvestatud. Proportsionaalsuse põhimõte on seadusemuudatusest eemaldatud. Lisatud on täpsustus, mille järgi liitumisvõimsuse vabastamisel enne alakasutustasu arve saamist proportsionaalselt arvutatud tasu arvet ei esitata ning liitumisvõimsuse suurendamisel enne arve saamist alakasutustasu arvestuse periood ei muutu (et mitte lubada lepingumuudatuse taotluste esitamisega lõputult edasi lükata arve esitamist).</p>
<p>Eleringi hinnangul on vaja lisada fikseeritud liitumistasule üleminekul rakendussäte, see võib olla seotud Eleringi uute liitumistingimuste kehtima hakkamisega või saab rakendada pärast seda, kui KA on esimest korda heaks kiitnud arenduskohustusega seotud investeerimisprojektide nimekirja ja ajakava. Elering teeb ettepaneku see küsimus ministriumiga täpsemalt läbi rääkida.</p> <p>x. /Fikseeritud liitumistasu (<i>konkreetsed sätted ELTSist ja määrusest</i>) rakendatakse pärast 01.01.2025/seaduse jõustumist, kui</p>	<p>Arvestatud. Rakendussäte lisatud ning ette nähtud kuuekuuline üleminekuaeg ehk pärast seaduse jõustumist hakkab fikseeritud liitumistasu kontseptsioon kehtima kuue kuu möödudes.</p>

<p>põhivõrguettevõtja on kooskõlastanud Konkurentsiametiga fikseeritud liitumistasuga seonduvad liitumistingimused./</p> <p>alternatiiv:</p> <p>x. /Fikseeritud liitumistasu (konkreetsed sätted ELTSist ja määrusest) rakendatakse pärast kui Konkurentsiamet on esimest korda heaks kiitnud käesolevas seaduses paragrahvis 66 lõikes 14² nimetatud investeerimisprojektide nimekirja ja ajakava./</p>	
<p>Ettepanek: sõnastada ESTVE paragrahvi 21 lõige 8 järgmises sõnastuses:</p> <p>(8) Põhivõrguettevõtja kompenseerib võrgupiirangutest lähtudes tootmisuunalise võimsuse piiramise korral elektrienergia võrku andjale piiramise perioodi Eesti hinnapiirkonna börsihinna vastavalt võrguettevõtja võrgulepingu tüüptingimustes või võrguettevõtja metoodikas sätestatud tingimustele.“;</p>	<p>Arvestatud. Elektrisüsteemi toimimise võrgueeskirja paragrahvile 21 lisatavale lõikele 8 tehtud täiendus väljapakutud kujul.</p>
<p>TMV Green OÜ</p>	
<p>Eelnõuga tehakse ettepanek, et otseliiniga võib energiat tarnida tootmiseadme liitumispunktist kuni 6 kilomeetri kaugusel paikneva elektripaigaldiseni või rannikutel mereparke võrguga liitvatest alajaamadest kuni 15 kilomeetri kaugusel paikneva elektripaigaldiseni.</p> <p>Meie ettepanekud:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Kohelda otseliiniga elektrienergia tarnimisel maismaa ja meretuuleparke võrdselt ning võimaldada mõlemal juhul otseliiniga elektrienergia tarnimine kuni 15 kilomeetri kaugusel paikneva elektripaigaldiseni. 2) Võtta otseliini piirkonna arvutamisel aluseks mitte ainult tarbija paiknemine liitumispunktist vaid ka tootmiseadmest. 	<p>Arvestatud. Kehtestatakse uus otseliini pikkus tehnoloogianeutraalselt. Otseliini piirkonna arvutamine toimub eelnõus tehtava muudatuse järgi kas tootmiseadmest või tootmiseadme liitumispunktist.</p>
<p>Liitumistasu tasumine ja tagatise esitamine põhivõrguettevõtjale.</p> <p>Meie ettepanekud:</p>	<p>Arvestatud. Deposiidi nõue eelnõuga kavandatavate muudatuste järgi kaotatakse tootjate olemasoleva võrguga liitumisel, kuid jääb</p>

<p>1) Muuta § 87¹ nii, et loobutakse taotlemisel deposiidi nõudest ja selle asemel rakendub liitumislepingu sõlmimisel liitumistasu fikseeritud osa maksmise kohustus.</p>	<p>alles väljaspool olemasolevat võrku elektrienergia tootmissuunalise liitumistaotluse esitamisel.</p>
<p>ESTVE: paragrahvi 21 lõige 7 Meie ettepanek: 1) Tuua kallinemise määra madalamaks ja anda liitujale õigus lepingust taganeda ja tagastada liitumistasu juhul kui liitumistasu tegelik suurus osutub üle 50% kallimaks võrreldes algselt liitumislepingus prognoositud liitumistasuga.</p>	<p>Mittearvestatud, kuna tihti läheb erinevate liitumiste raames vaja samasid võrgutugevdusi ning võrgutugevduste tööd jagunevad mitme liitumislepingu vahel laiali kuni konkreetse investearvestuse valmimiseni. Kuna tagatise nõudest on selle eelnõuga loobutud, ei saa tuua lepingust taganemise määra liiga madalaks, mis soodustaks tootmisvõimsuse broneerimist võrgus mitme aasta vältel. Eesmärk on tagada elektrivõrgu efektiivne kasutus ja arendajate poolt asjakohane tootmisvõimsuste perspektiivi hindamine.</p>
<p>Elektrilevi OÜ</p>	
<p>1) paragrahvi 39 lõige 21 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „(21) Süsteemihaldur ei hüvita tootjale saamata jäänud tulu, välja arvatud käesoleva seaduse § 71 lõike 5 punktis 1 nimetatud tootja piiramisega seotud kulud, kui ta andis tootjale tootmise vähendamise korralduse § 40 lõikes 2 nimetatud alustel ja kõik muud võimalused olid ammendatud.“; Täpsustamist vajab hüvitusmehhanism olukordades, kus süsteemihaldur annab korralduse tootmise vähendamiseks jaotusvõrguga ühendatud tootjale. Sellisel juhul ei ole ka jaotusvõrguettevõtjal kohustust tootjale saamata jäänud tulu hüvitada. Sellest tulenevalt teeb Elektrilevi ettepaneku täiendada § 39 lõiget 2¹ järgnevalt: „Süsteemihaldur ja jaotusvõrguettevõtja ei hüvita tootjale saamata jäänud tulu, välja arvatud käesoleva seaduse § 71 lõike 5 punktis 1 nimetatud tootja piiramisega seotud kulud, kui süsteemihaldur andis tootjale tootmise vähendamise korralduse § 40 lõikes 2 nimetatud alustel ja kõik muud võimalused olid ammendatud.“;</p>	<p>Arvestatud ning eelnõu ja seletuskirja vastavalt ettepanekule muudetud.</p>
<p>3) paragrahvi 66 lõike 1 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>

<p>„Võrguettevõtja arendab võrku oma teeninduspiirkonnas viisil, mis tagab võimaluse järjepidevalt osutada õigusakti ja tegevusloa tingimuste kohast võrguteenust võrguga ühendatud ja tulevikus ühendatavatele tarbijatele, energiakogukondadele, tootjatele, liinivaldajatele ja võrguettevõtjatele, arvestades nende põhjendatud vajadusi, ning ühendada võrguga oma teeninduspiirkonnas asuva ja prognoositavalt tulevikus turuosalise rajatava nõuetekohase elektripaigaldise.“;</p> <p>Elektrilevi toetab arenduskohustuse sätte täpsustamist selliselt, et võrguettevõtjal on võimalik võrku arendada ka turuosaliste tuleviku vajadusi silmas pidades (tegelikkuses võimaldas seda ka kehtiv regulatsioon).</p> <p>Kuigi kavandatav muudatus on plaanis eelkõige taastuenergia allikate kasutuselevõttu toetamiseks, s.o eelkõige tootjate vajadusi silmas pidades, siis on Elektrilevi hinnangul oluline, et võrguettevõtjal oleks võimalik arenduskohustuse raames investeeringuid teostada ka teiste turuosaliste (sh tarbijate) vajadusi silmas pidades ning seda ka pakutav sõnastus võimaldab. Veel on oluline ära märkida, et võrgu ette arendamine peab toimuma kõikide turuosaliste huve silmas pidades, olenemata sellest, kas turuosaline on ühendatud põhi- või jaotusvõrguga. Seetõttu tuleb põhivõrgu ette arendamisel muuhulgas arvesse võtta ka jaotusvõrguga tulevikus ühendatavate tarbijate, tootjate jt turuosaliste vajadusi.</p>	
<p>4) paragrahvi 66 lõige 10 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „(10) Jaotusvõrguettevõtja konsulteerib võrgu arengukava koostamisel võrguühenduse kasutajate ja põhivõrguettevõtjaga, avaldab oma veebilehel koos võrgu arengukavaga konsultatsiooni tulemused ning esitab võrgu arengukava Konkurentsiametile. Käesoleva paragrahvi lõikes 8 nimetatud ettevõtja esitab Konkurentsiametile lisaks arengukavale arenduskohustuse täitmisega seotud investeeringuprojektide nimekirja ja nende ajakava.“;</p> <p>Muudatusega nähakse ette, et jaotusvõrguettevõtjal on lisaks arengukavale kohustus esitada Konkurentsiametile ka</p>	<p>Täpsustame: paragrahvi 66 lõike 9 punktis 2 nähakse ette, et jaotusvõrguettevõtja esitab võrgu arengukavas: „kavandatavad investeeringud järgmiseks viieks kuni kümneks aastaks“</p> <p>Seega on asjakohane, et ELTS §66 lõikes 8 nimetatud võrguettevõtja (s.o nii põhi- kui jaotusvõrgu-) koostab vähemalt iga kahe aasta järel kümneaastase arengukava, millele tugineb võrgu arendamine ja võrgu paindlikkusteenuste kasutamine. Ning sama paragrahvi lõikes 10 nähakse eelnõuga tehtava muudatusega seejärel ette, et jaotusvõrguettevõtja, kes koostab sellise kümneaastase võrgu arengukava, peab esitama ka investeeringuprojektide nimekirja ja</p>

<p>arenduskohustuse täitmisega seotud investeeringuprojektide nimekiri ja nende ajakava. Kui põhivõrguettevõtjale on ELTS § 66 lõikes 12 ette nähtud kohustus esitada arengukavas ka investeerimisprojektide nimekiri (ja ajakava), siis jaotusvõrguettevõtjale ei ole sellist kohustust sätestatud kehtivas regulatsioonis ega eelnõus.</p>	<p>ajakava. Võib eeldada, et selline nimekiri ongi juba eelnimetatud kümneaastase võrgu arengukava raames koostatud.</p>
<p>6) paragrahvi 66 täiendatakse lõikega 14² järgmises sõnastuses: „(14²) Käesoleva paragrahvi lõikes 10 nimetatud investeeringuprojektide nimekirja ja ajakava kooskõlastab Konkurentsiamet.“;</p> <p>Elektrilevile jääb arusaamatuks Konkurentsiameti kooskõlastuse sisuline vajadus ja eesmärk. Nii seletuskirjas kui ka õigusaktis ei ole kirjeldatud, milline probleem või põhjus tingib vajaduse sätestada Konkurentsiametile võimalus ja kohustus võrguettevõtja investeeringuprojektide nimekirja ja ajakava kooskõlastada. Arvestades viimaste aastate kooskõlastusprotsesside (tüüptingimuste, võrgutasude) pikenemisi ning määramatust, oleks veel ühe kooskõlastusnõude kehtestamine võrguettevõtjale järjekordne tingimus, mille täitumist ja täitumise hetke ei ole võimalik prognoosida. Konkurentsiameti kooskõlastuse nõue tähendab muuhulgas seda, et võrguettevõtjal ei ole võimalik investeeringuid realiseerida enne, kui Konkurentsiamet on need kooskõlastanud. Kooskõlastuse saamisele võivad tõenäoliselt eelneda mahukad selgitustaotlused ja nendele vastamised, mis nõuavad täiendavat ressursi nii Konkurentsiametilt kui ka võrguettevõtjalt. Kogu selline lisanduv halduskoormus ei oleks otstarbekas, arvestades, et kooskõlastusnõude kehtestamiseks puudub vajadus. Arvestades, et investeerimisprojektide nimekiri ja ajakava kujuneb lähtuvalt võrguettevõtja võimekusest ja vajadustest, siis on Elektrilevi hinnangul piisav, kui võrguettevõtja üksnes teavitab Konkurentsiametit oma arengukavast ning investeeringuprojektide nimekirjast ja ajakavast. Kui seadusandja siiski leiab, et regulatsiooniga kaasnev kasu kaalub üle osapooltele kaasa toova halduskoormuse ning võimalikud viivitused investeeringute realiseerimisel (kooskõlastuse saamiseni),</p>	<p>Arvestatud. Punkt on eelnõust kustutatud.</p>

<p>märgib Elektrilevi, et ei ole põhjendatud kehtestada jaotus- ja põhivõrgu investeerimisprojektide nimekirja koostööstamisprotsessile erinevaid tingimusi.</p> <p>Põhivõrguettevõtja investeerimisprojektide nimekirja koostööstamist ning selle tähtaega reguleeritakse § 93 lõike 6 punktis 15¹, millega nähakse ette, et Konkurentsiamet peab investeerimisprojektide nimekirja koostööstama 30 päeva jooksul. Jääb selgusetuks, mis põhjusel on vajalik jaotusvõrguettevõtja investeerimisprojektide nimekirja koostööstamist eraldi käsitleda § 71 lõikes 14², seejuures jättes koostööstamise tähtaja kehtestamata. Ka jaotusvõrguettevõtjal on vaja kindlust, et Konkurentsiamet koostööstab investeerimisprojektide nimekirja mõistiku aja jooksul, pärast mida saab jaotusvõrguettevõtja alustada investeeringute realiseerimist. Arvestades, et võrguettevõtja kavandab arengukava ja investeerimisprojektide nimekirja alusel suure osa oma tegevusi, siis ei ole mõeldav, et jaotusvõrguettevõtja investeerimisprojektide nimekirja koostööstamisel kohalduvad ELTS § 93 lõikes 7 nimetatud tähtajad. Väärib märkimist, et Konkurentsiamet kohaldab Elektrilevi koostööstamisprotsessides enamjaolt 180 päevast tähtaega, mida viimatistes menetlustes on ka ületatud. Seega võib tekkida olukord, kus investeerimisprojektide nimekiri saab koostööstuse hetkel, mil võrguettevõtja hakkab ette valmistama juba uusi investeeringuid. Seega, kui seadusandja peab Konkurentsiameti koostööstust vajalikuks, siis teeb Elektrilevi ettepaneku jätta § 66 lõige 14² kehtestamata ning selle asemel täiendada § 93 lõike 6 punkti 15¹ viitega jaotusvõrguettevõtja investeerimisprojektide nimekirjale.</p> <p>Samuti vajab Elektrilevi hinnangul täpsustamist, mida peab Konkurentsiamet investeerimisprojektide nimekirja koostööstamisel hindama. Vastasel juhul ei ole võimalik võrguettevõtjal arvestada, mida koostööstamisprotsess sisuliselt tähendab ning milliseid muudatusi võib see investeeringute kavas kaasa tuua.</p>	
<p>9) paragrahvi 72 täiendatakse lõigetega 6¹–6⁵ järgmises sõnastuses: „(6¹) Võrguettevõtjal on võrgu arenduskohustuse ajal õigus teha lisaks olemasoleva võrgulepingu täitmisele investeering, mis on vajalik võrguettevõtja prognoositud uue tootmis- ja tarbimissuunalise</p>	<p>Arvestatud. Paragrahvi 72 lõikeid 6¹ -6² on täpsustatud vastavalt ettepanekule.</p> <p>Täpsustame, et fikseeritud liitumistasu võimsuspõhine komponent MVA kohta kehtib tootjaliitumisel, kuid nii tootmis- kui</p>

<p>võimsuse liitmiseks või tarbimis- või tootmistingimuste muutmiseks võrgus. Sellise investeeringu võib teha ainult liitumisel võrguettevõtja olemasolevasse võrku olemasoleval pingeastmel või kui uue võrgu rajamise näeb ette investeeringute kava. Põhivõrgus loetakse olemasolevaks võrguks muuhulgas uus ehitatav alajaam, mis rajatakse olemasolevast õhuliinist maksimaalselt ühe õhuliini visangu kaugusele.</p> <p>(6²) Võrgu arenduskohustusega seotud võrguettevõtja investeering võetakse arvesse käesoleva seaduse § 71 lõike 1 punktides 3–5 nimetatud võrgutasude hinna arvutamisel ja arvestatakse võrguettevõtja võrguteenuse osutamiseks vajaliku põhivara hulka.</p> <p>(6³) Liitumisel või tarbimis- või tootmistingimuste muutmisel võrgus, milleks kasutatakse käesoleva paragrahvi lõikes 61 nimetatud investeeringut, vähendatakse laekunud liitumistasu ulatuses esialgu võrguettevõtja võrgu arenduskohustuse hulgas võrguteenuse osutamiseks vajalikku ja põhivara hulka arvestatud kulu. Menetlus-, toimingu- ja projekti juhtimistasu tagasi ei arvestata.</p> <p>(6⁴) Põhivõrguga ühendamisel põhineb liitumistasu kulupõhisel hinnal, kuid olemasoleva põhivõrgu võrguga ühendamisel kehtib fikseeritud liitumistasu, millele lisandub täiendav liitumistasu käesoleva seaduse § 42 lõike 3 alusel kehtestatud määruse kohaselt.</p> <p>(6⁵) Uue tootmisvõimsusega liitumisel või tootmisvõimsuse suurendamise korral olemasolevas põhivõrgus on fikseeritud liitumistasu suurus võimsuse lisamiseks 44 000 eurot megavoltampri kohta ja käesoleva seaduse § 42 lõike 3 alusel kehtestatud määruse lisas esitatud hinnakirjal põhinev tasu.“</p> <p>Elektrilevi kommentaar/ettepanek: ELTS § 61 lõikes 6¹ on korrektne viidata liitumislepingule, mille täitmisel on võrguettevõtjal võimalik teha täiendav investeering prognoositavate võimsusvajaduste tarbeks.</p>	<p>tarbimisvõimsusega olemasolevasse põhivõrku liitumisel hakkaks kehtima määruse „Elektrisüsteemi toimimise võrgueeskiri“ lisana kehtestatud liitumistasu arvestamise hinnakiri uue tarbimis- ja/või tootmisvõimsuse ühendamisel põhivõrguga või tarbimis- ja tootmistingimuste muutmisel põhivõrgus. Ehk üks asi on fikseeritud liitumistasu, teine asi on liitumispunkti ja alajaama rajamine fikseeritud hinnakirja järgi. Esimene kehtib ainult tootjatele, teine tootjatele ja tarbijatele ühtviisi.</p> <p>Tarbijatele võimsuspõhist liitumistasu komponenti (nagu nt. kavandatud 44000 eurot/MVA) ei ole, sest tarbijad maksavad edaspidi tarbimise eest võrgutasu, mida tootjad võrku antud elektrienergia eest samas ei maksa.</p>
---	--

<p>Ebaselgeks jääb, mida mõeldakse „võrgu arenduskohustuse ajal“ all.</p> <p>Elektrilevi hinnangul tuleks sõnastust muuta järgnevalt:</p> <p>Võrguettevõtjal on õigus teha lisaks olemasoleva liitumislepingu täitmisele investering, mis on vajalik võrguettevõtja prognoositud uue tootmis- ja tarbimissuunalise võimsuse liitmiseks või tarbimis- või tootmistingimuste muutmiseks võrgus. /--/</p> <p>§ 72 lõike 6² osas seletuskirjas on viidatud üksnes põhivõrguettevõtja võrgutasudele. Kuivõrd § 72 lõike 6² ja § 71 lg 1 kohalduvad kõikidele võrguettevõtjale, siis on korrektne ka seletuskirjas asendada põhivõrguettevõtja sõnaga võrguettevõtja.</p> <p>Eelnõu § 72 lõike 6⁴ sõnastuse järgi kohaldub fikseeritud liitumistasu ka tarbimistingimustega võrguühenduse taotlemisel. Samas teistest sätetest ning seletuskirjast järeldub, et fikseeritud liitumistasu kohaldub üksnes tootmistingimustega võrguühenduse loomisel. § 72 lõikes 6⁴ vajab täpsustamist, et fikseeritud liitumistasu kohaldub tootmisseedme ühendamisel olemasoleva põhivõrguga.</p> <p>Täiendavalt on reguleerimata, kuidas kujuneb liitumistasu olukorras, kus sama liitumislepingu alusel luuakse nii tarbimis- kui ka tootmistingimustega võrguühendus.</p>	
<p>11) paragrahvi 87¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:</p> <p>„(1) Üle 15 kW elektrilise võimsusega seadme võrguga liitmiseks tootmissuunalise liitumise taotluse esitamise ajaks on turuosaline kohustatud maksma võrguettevõtjale tagatiseks 38 000 eurot megavoltampri kohta. Võrguettevõtja ei rakenda tagatise nõuet, kui tootmissuunaline liitumine toimub tegevusloaga võrguettevõtjate vahel või kui liitumistaotlus esitatakse korterelamule rajatava tootmisseedme ühendamiseks võrguga. Tagatis tagastatakse turuosalisele, kui turuosaline on alustanud liitumistaotluse kohase tootmisseedmega elektrienergia tootmist käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud perioodi jooksul või juhul, kui liitumistaotlust ei võetud menetlusse. Muul juhul tagatis tagastamisele ei kuulu.“;</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Tagatistasu nõudest on loobunud olemasoleva võrguga liitumisel.</p> <p>Täiesti uut eelpakkumise mõistet ja kontseptsiooni selle eelnõuga seaduses kirjeldada ei kavandata.</p>

<p>Elektrilevi toetab täiendust, mille järgi ei kohaldata tagatisnõuet tegevusloaga võrguettevõtjate vahel.</p> <p>Eelnõu eelmised versioonid sisaldasid võrguga liitumise eelpakkumuse ja sellega seondult tagatise tagastamise regulatsiooni:</p> <p>(12) Liitujal on õigus küsida võrguettevõtjalt enne liitumistaotluse esitamist võrguga liitumise eelpakkumist. Eelpakkumine tuleb võrguettevõtjal esitada 2 nädala jooksul;</p> <p>(13) Liitujal on õigus liitumistaotlusest loobuda 2 nädala jooksul liitumispakkumise saamisest ja tagatis tagasi saada, kui liitumispakkumise hind on kõrgem kui eelpakkumises esitatud liitumise hind.</p> <p>Elektrilevi peab neid vajalikuks ning palub need eelnõusse uuesti lisada. Eelkõige peab Elektrilevi oluliseks, et liitujal oleks võimalik tagatis tagasi saada juhul, kui võrguga liitumise eelpakkumine osutub kallimaks kui liitumispakkumises toodud hind. Elektrilevil puudub praegu võimekus liitumistasu piisava täpsusega prognoosida, mistõttu võib tekkida olukordi, kus liitumistasu kujuneb kallimaks kui eelpakkumises esitatud hind. Sellisel juhul peaks liitujale jääma võimalus liitumislepingu sõlmimisest loobuda ning tagatis tagasi saada. Praegu kehtiv regulatsioon ning eelnõu ei võimalda võrguettevõtjal sellises olukorras liitujale tagatist tagastada.</p>	
<p>Endiselt palub Elektrilevi kaaluda tagatistasu nõude vajalikkust.</p> <p>12) paragrahvi 87¹ täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses: „(11) Põhivõrguettevõtja ja tegevusloaga võrguettevõtja võib üles öelda tegevusloaga jaotusvõrguettevõtjaga sõlmitud liitumislepingu tootmisvõimsuse ulatuses, milles tootmisseedet käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud perioodi jooksul võrku ei ühendata.“;</p> <p>Elektrilevi ei pea sätet vajalikuks ning palub selle eelnõust eemaldada. Jätkuvalt on asjakohased Elektrilevi poolt 04.04.2024 ja 17.04.2024 esitatud põhjendused:</p> <p><i>Vastavalt Konkurentsiametiga kooskõlastatud Elektrilevi liitumislepingu tüüptingimuste punktile 3.9 on liitujal võimalik liitumislepingus kokkulepitud tarbimis- ja/või tootmistingimusi</i></p>	<p>Mittearvestatud, sest ei ole tõenäoline, et põhivõrguettevõtja hakkab iga viimset kui poolt kilovatti taga ajama ja ükshaaval üles ütleva. Eelnõuga kehtestatava sätte eesmärk on võimaldada vajadusel väga suures ulatuses broneeritud tootmisvõimsuse korral, mis ei ole realiseerunud see üles öelda. Samuti endiselt jääb jõusse § 83 lõige 2, mille järgi ELTS 8. peatüki sätetest võimalik poolte kokkuleppel kõrvale kalduda.</p>

<p><i>kasutusele võtta 3 aasta jooksul alates võrguühenduse valmimisest. Näiteks: jaotusvõrguga liitub päikeseelektrijaam tootmisvõimsusega 1 MW. Kui võrguühenduse valmimisest möödub aasta, tekiks põhivõrguettevõtjal õigus jaotusvõrguettevõtjaga sõlmitud liitumisleping üles öelda. Samas Elektrilevi tagab vastavalt liitumislepingu tüüptingimustele võimaluse võrguühendus kasutusele võtta 3 aasta jooksul. Seega tekib ajaaken, kus põhivõrguettevõtja ei taga jaotusvõrguettevõtjale välja ehitatud võrguühenduse kasutamist, aga võrguettevõtja peab tootjale sama võimsuse ulatuses võrguühenduse ikkagi tagama.</i></p> <p><i>Elektrilevi ei pea vajalikuks võrguressursi kasutusele võtmise toetamiseks sätestada põhivõrguettevõtjale õigust jaotusvõrguettevõtjaga liitumisleping üles öelda. Jaotusvõrguettevõtja on oma hoolsuskohustuse raames kohustatud tagama, et taotletud võrguressurss oleks vajalik nii olemasolevate tootmismoodulite võrguga ühendamiseks kui ka vajalikus mahus arenduskohustuse täitmiseks, st võrguettevõtjal on kohustus tagada, et poleks põhjendamatult suures ulatuses kasutamata võrguressurssi (mh vältimaks põhjendamatuid püsikulusid).</i></p> <p>Kui vastav muudatus jõustub, tuleb Elektrilevil tõenäoliselt vähendada tootmistingimustega võrguühenduse kasutusele võtmise perioodi 3 aastalt § 87¹ lõikes 4 nimetatud perioodideni. Muudatus oleks vajalik ainuüksi seetõttu, et ei tekiks eelkirjeldatud olukorda, kus Elektrilevi tingimuste kohaselt on tootjal võimalik võrguühendus kasutusele võtta 3 aasta jooksul, kuid põhivõrguettevõtja ütleb jaotusvõrguettevõtjaga vastava võimsuse ulatuses liitumislepingu üles enne 3 aasta täitumist. Ühtegi sisulist probleemi Elektrilevi hinnangul kavandatava muudatusega ei lahendata.</p>	
<p>14) paragrahvi 87¹ täiendatakse lõigetega 4¹–4² järgmises sõnastuses: „(4¹) Tootmise alustamiseks ettenähtud periood päikesepaneelide puhul võib olla pikem käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud perioodist, kui nende paigaldamine on seotud ehitusprojektiga, mille valmimine on päikesepaneelide paigaldamise eelduseks, ja seda ulatuses, mis on ehitusprojekti valmimistähtaeg liitumistaotluse esitamisel.</p>	<p>Seletuskirja täiendatud. Vastame: see tähendab tõesti, et tavaolukorras on päikesepaneelide tootmise alustamise ajaks ette nähtud üks aasta. Seda võib pikendada kolme aasta võrra. Seega kokku on erijuhtudel võimalik päikesepaneelidega tootmise alustamise aega maksimaalselt pikendada kokku nelja aastani, mille järel siiski tuleb hakata maksma alakasutustasu.</p>

<p>(4²) Käesoleva paragrahvi lõikes 4¹ sätestatud tootmise alustamise ajapikendus ei või olla pikem kui kolm aastat.“;</p> <p>§ 87¹ lõige 4² sätestab, et tootmisega alustamise ajapikendus ei või olla pikem kui kolm aastast. Sellest on võimalik järeldada, et nt päikesepaneelidega tootmisega alustamiseks on kokku 4 aastat, s.o 1 aasta vastavalt lõikele 4 ning 3 aastat ajapikendust vastavalt lõikele 4².</p> <p>Samas seletuskirjas on selgitatud, et muudatusega võimaldatakse päikesepaneelide paigaldamiseks ja tootmise alustamiseks ette nähtud perioodi pikendada kuni kolme aastani, s.o tootmisega tuleks alustada 3 aasta täitumisel.</p> <p>Palume täpsustada, kuidas muudatusi tõlgendada.</p>	
<p>15) paragrahvi 87¹ lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „(5) Liitumistaotluses nimetatud elektrienergia tootmise tehnoloogiat muuta ei tohi. Elektrienergia tootmise tehnoloogia muutmiseks loetakse muu hulgas olukorda, kus liitumislepingus nimetatud võrguga ühendatav tootmiseseade muudetakse ebaolulise ruumilise mõjuga ehitisest olulise ruumilise mõjuga ehitiseks planeerimisseaduse tähenduses.“;</p> <p>Kuna § 87¹ lõikes 5 sisalduv tehnoloogia muutmise keeld on juba põhjustanud erinevaid tõlgendusi, siis vajab selguse huvides täpsustamist, kas tehnoloogia muutmise keeld kohaldub üksnes liitumislepingu täitmise ajal ning pärast võrguühenduse valmimist on võimalik samas liitumispunktis tootmise tehnoloogiat muuta.</p>	<p>Täpsustame: märkuses toodud sätet muudetakse ja enam ei loeta tehnoloogia muutmiseks olukorda, kus liitumislepingus nimetatud võrguga ühendatav tootmiseseade muudetakse ebaolulise ruumilise mõjuga ehitisest olulise ruumilise mõjuga ehitiseks planeerimisseaduse tähenduses.</p> <p>Jah, tehnoloogia muutmise keeld kohaldub liitumislepingu täitmise ajal ning pärast võrguühenduse valmimist on võimalik tehnoloogiat muuta. Eriti näiteks selles kontekstis kui tootmiseseadmed on vananenud, on amortiseerunud seadmete asendamine igati teretulnud. Reeglina liitumistaotluses toodud tehnoloogiat muuta ei tohi. Kui võrguleping on sõlmitud, siis alalise võrgulepingu sõlmimisel ei loeta võrgulepingu osaks varasemaid lepinguid ega taotlusi ja kirjutatakse lepingusse sisse võrgulepingu esemeks olev tootmismoodul. Kui aga praegu sõlmitud liitumislepingus oleva päikesepargi tahaks muuta tuulepargiks, peab siiski läbima uuesti kogu liitumisprotsessi</p>
<p>16) paragrahvi 87¹ täiendatakse lõigetega 5¹–5² järgmises sõnastuses: „(5¹) Tehnoloogia muutmiseks ei loeta liitumistaotluses nimetatud elektrienergia tootmise tehnoloogiale muu tehnoloogia lisamist, kui sellega ei kaasne liitumislepingus sätestatud tootmissuunalise võimsuse suurendamine.</p>	<p>Täpsustame: Tehnoloogia lisamiseks loetakse ka olukorda kus salvestile lisatakse tootmiseseade nii, et tootmissuunalise võimsuse suurendamine ei kaasne.</p> <p>Küll aga on võimalik kokku leppida erinevates liitumise etappides ning tootmisvõimust liitumispunktis suurendada. Sel juhul peab</p>

<p>(5²) Liitumistaotluses nimetatud elektrienergia tootmise tehnoloogiat on lubatud muuta aladel ja juhtudel, kus riigikaitseliste piirangute tõttu ei ole lubatud liitumistaotluses näidatud tehnoloogiat rajada. Tehnoloogiat võib muuta, kui sellise tehnoloogia kasutamine ei ole vastuolus sellel alal kehtestatud riigikaitseliste piirangutega.“;</p> <p>Seletuskirja järgi võimaldab muudatus tootmisvõimsusele lisada salvestusvõimsust. Palume täpsustada, kas tehnoloogia lisamiseks loetakse ka olukorda, kus salvestile lisatakse tootmisseade, tingimusel, et sellega ei kaasne tootmissuunalise võimsuse suurendamine.</p>	<p>esimeses etapis toodud tehnoloogia valmis ehitama ja selle ja teises etapis ehitatud jaama alakasutustasu rakendamist jälgitakse eraldi.</p>
<p>19) Paragrahvi 87¹ lõige 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „(7) Tootmissuunalise võrgulepingu sõlminud turuosaline, kelle tootmiseseade on olnud võrguga sünkroniseeritud, kuid kes ei ole viimase kahe aasta jooksul alates käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud perioodi möödumisest vähemalt 95 protsendi ulatuses oma võrgulepingujärgset tootmissuunalist võimsust kasutanud, tasub võrguettevõtjale mittekasutatava tootmissuunalise võrguühenduse võimsuse ulatuses tasu. Tasu rakendatakse esmase kaheaastase perioodi täitumisel, mil turuosaline ei ole kasutanud vähemalt 95 protsendi ulatuses kogu oma võrgulepingujärgset tootmissuunalist võimsust. Tasu suurus on 38 000 eurot ühe kasutamata megavoltampri kohta aastas, mida võrguettevõtjal on õigus rakendada kord aastas või kuupõhise tasuna.“;</p> <p>Pakutud sõnastuse järgi saaks alakasutustasu kohaldada a) võrgulepingu sõlminud turuosalise suhtes, b) kellele kuulub ka tootmiseseade.</p> <p>Praktikas ei ole välistatud, et tootmiseseade ei kuulu võrgulepingu poolele. Seetõttu piisab Elektrilevi hinnangul sellest, et alakasutustasu saab rakendada võrgulepingu sõlminud turuosalise suhtes. Samuti ei ole Elektrilevi hinnangul oluline, et tootmiseseade oleks võrguga sünkroniseeritud.</p> <p>Elektrilevi teeb ettepaneku muuta sõnastust alljärgnevalt:</p>	<p>Arvestatud ja muudatus eelnõusse ning seletuskirja sisse viidud.</p>

<p>„(7) Tootmissuunalise võrgulepingu sõlminud turuosaline, kes ei ole viimase kahe aasta jooksul alates käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud perioodi möödumisest vähemalt 95 protsendi ulatuses oma võrgulepingujärgset tootmissuunalist võimsust kasutanud, tasub võrguettevõtjale mittekasutatava tootmissuunalise võrguühenduse võimsuse ulatuses tasu. /--/“</p>	
<p>24) paragrahvi 93 lõiget 6 täiendatakse punktiga 15¹ järgmises sõnastuses:</p> <p>„15¹) kooskõlastab käesoleva seaduse § 66 lõike 12 punktis 3 nimetatud võrgu arenduskohustuse täitmisega seotud investeeringuprojektide nimekirja 30 päeva jooksul alates nimekirja esitamisest ning vajaduse korral annab soovitusi süsteemihalduri investeerimiskava muutmiseks;“;</p> <p>Muudatusega nähakse ette, et jaotusvõrguettevõtjal on lisaks arengukavale kohustus esitada Konkurentsiametile ka arenduskohustuse täitmisega seotud investeeringuprojektide nimekiri ja nende ajakava. Kui põhivõrguettevõtjale on ELTS § 66 lõikes 12 ette nähtud kohustus esitada arengukavas ka investeerimisprojektide nimekiri (ja ajakava), siis jaotusvõrguettevõtjale ei ole sellist kohustust sätestatud kehtivas regulatsioonis ega eelnõus.</p>	<p>Täpsustame: punktiga 24 ette nähtud muudatus on eelnõust eemaldatud. ELTS paragrahvi 66 lõike 9 punktis 2 nähakse ette, et jaotusvõrguettevõtja esitab võrgu arengukavas: „kavandatavad investeeringud järgmiseks viieks kuni kümneks aastaks“</p> <p>Seega on asjakohane, et ELTS §66 lõikes 8 nimetatud võrguettevõtja (s.o nii põhi- kui jaotusvõrgu-) koostab vähemalt iga kahe aasta järel kümneaastase arengukava, millele tugineb võrgu arendamine ja võrgu paindlikkusteenuste kasutamine. Ning sama paragrahvi lõikes 10 nähakse eelnõuga tehtava muudatusega seejärel ette, et jaotusvõrguettevõtja, kes koostab sellise kümneaastase võrgu arengukava, peab esitama ka investeeringuprojektide nimekirja ja ajakava. Võib eeldada, et selline nimekiri ongi juba eelnimetatud kümneaastase võrgu arengukava raames koostatud.</p>
<p>27) paragrahvi 111³ täiendatakse lõikega 17 järgmises sõnastuses:</p> <p>(17) Seaduse jõustumise hetkel kehtivale põhivõrguettevõtjaga sõlmitud liitumislepingule, mille alusel ei ole tasutud liitumistasu kolmandat osamakset, rakendatakse fikseeritud liitumistasu käesoleva seaduse § 72 lõikes 6¹ sätestatud juhul, kui olemasolev liitumistasu on kõrgem kui fikseeritud liitumistasu. Vähendatava liitumistasu kulu arvestatakse pärast turuosalise liitumistasu vähendamist põhivõrguettevõtja võrguteenuse osutamiseks vajaliku põhivara hulka ja võetakse arvesse käesoleva seaduse § 71 lõike 1 punktides 3–5 nimetatud võrgutasu arvutamisel.“.</p> <p>Vajab täpsustamist, kas fikseeritud liitumistasu rakendub ka lepingutele, millega luuakse/suurendatakse ka ainult</p>	<p>Täpsustame: jah, fikseeritud hinnakirjas toodud liitumispunktide/alajaamade välja ehitamise hinnad olemasolevas põhivõrgus kehtivad ka tarbimissuunalistele lepingutele ja tarbimis- ning tootmissuunalise võimsuse jaoks sõlmitud lepingutele.</p>

tarbimissuunalist võimsust ja nii tarbimis- kui tootmissuunalist võimsust.	
<p>ESTVE: 2) paragrahvi 21 täiendatakse lõigetega 5–8 järgmises sõnastuses: „(5) Elektriturseaduse § 72 lõikes 6⁵ sätestatud fikseeritud liitumistasu tasutakse põhivõrguettevõtjale liitumislepingu sõlmimisest 60 päeva jooksul.</p> <p>(6) Kui liitumisleping lõpeb enne selle täitmist liitujast tingitud põhjustel, siis elektriturseaduse § 72 lõikes 6⁵ sätestatud fikseeritud liitumistasu ja selle liitumise tarbeks võrguettevõtja poolt kantud tegelikke liitumisega seotud kulusid ei tagastata või peab liituja lisaks tasuma tegelikel kuludel põhineva liitumistasu.</p> <p>(7) Fikseeritud liitumistasu tagastatakse liitujale juhul, kui liitumise käigus selgub liitumistasu tegelik suurus osutub üle kahe korra kallimaks võrreldes algselt liitumislepingus prognoositud liitumistasuga.</p> <p>(8) Põhivõrguettevõtja kompenseerib võrgupiirangutest lähtudes tootmissuunalise võimsuse piiramise korral elektrienergia võrku andjale piiramise perioodi Eesti hinnapiirkonna börsihinna.“;</p> <p>Lõike 6 kohaselt on põhivõrguettevõtjal, kui liitumisleping lõpeb enne selle täitmist liitujast tingitud põhjustel, õigus lisaks fikseeritud liitumistasule nõuda ka tegelikel kuludel põhinevat liitumistasu. Kavandatav regulatsioon on liitujat ebamõistlikult kahjustav, kuivõrd sellisel juhul ületab tasumisele kuuluv liitumistasu põhivõrguettevõtja poolt liitumislepingu täitmiseks tehtud tegelikke kulusid. Seetõttu peaks tegelikel kuludel põhinev liitumistasu suurus põhinema põhivõrguettevõtja poolt selleks hetkeks tehtud kulutuste suurusel, millelt tuleks maha arvata fikseeritud liitumistasu suurus selliselt, et tegelikult tasumisele kuuluv summa ei ületaks põhivõrguettevõtja poolt tehtud kulutusi.</p>	<p>Täpsustame: Liitumispakkumuses sisalduvate vajalike tööde maht selgub pärast liitumislepingu sõlmimist, sh. võrguarvutusi. Vajalike tööde lõplik maksumus selgub liitumislepingus sisalduvate tööde ja arenduskohustuse teostamiseks vajaminevate hangete korraldamise järgselt. Sageli sisaldavad põhivõrguettevõtjaga sõlmitud liitumislepingud lisaks liitumispunkti rajamise töödele ka ülekandevõrgu läbilaskevõime suurendamiseks vajalikke töid (s.o võrgutugevdusi), mis sisalduvad vahel mitmes liitumislepingus. Seetõttu ei ole konkreetselt võimalik liitumislepingute täitmisel samaaegselt kõikide liitumislepingu ja arenduskohustusega ette nähtud tööde hangete maksumusi võrrelda liitumislepingus toodud hinnaprognosisega. Näiteks võivad samaaegsete võrgutugevduste ehitustööde hanketulemused olla teada juba liitumislepingu sõlmimise hetkel või selguda peagi pärast lepingu sõlmimist, samas kui näiteks liitumislahtri ehitustööde hanke maksumus selgub ca 12 kuud hiljem ning uute liinide ehituse tegelik maksumus alles pärast eelprojekti koostamist ning maalepingute sõlmimist. Seega ei ole liitumislepingu täitmisel võimalik tagada seda ühte ajahetke, kus saab liitumispakkumises toodud kõiki prognoositud ehitusmaksumusi võrrelda tegelike hindade ja tehtud pöördumatute kuludega ning leida siis tegelike kulude kallinemise määra. Võrgutugevdustööde eest, mis on tellitud ja mille eest ettepaneku järgi tootjale tagasiarvestus teha, tuleks sel juhul täies ulatuses tasuda elektritarbijatel, kuid uue fikseeritud liitumistasu ja arenduskohustuse kontseptsiooni raames on praktiliselt võimatu sellist vaid ühe liituja jaoks tehtud tegelike kulutuste piiri ja ajajoont tuvastada.</p>
3) paragrahvi 24 lõige 3 sõnastatakse järgmiselt:	Arvestatud. Seletuskirja ja eelnõud täiendatud vastavalt ettepanekule.

<p>„(3) Võrgu arenduskohustuse täitmise kulused jaotusvõrgus ei arvata liitumistasu hulka, kui võrguettevõtja on asunud arenduskohustust täitma enne liitumistaotluse esitamist. Lõpliku liitumistasu määrab võrguettevõtja liitumispakkumises.“;</p> <p>Liitumislepingu pakkumuses sisaldub eeldatav liitumistasu, mis võib võrguettevõtjast sõltumatutel põhjustel suureneda ja ka väheneda. Seetõttu tuleks lõike 3 teist lauset muuta järgnevalt: /--/ Liitumistasu määrab võrguettevõtja liitumispakkumises.</p>	
<p>Utilitas Wind OÜ</p>	
<p>1) Muuta eelnõu punkte 15 ja 16 nii, et: a) liitumistaotluses toodud tehnoloogiat ei saa muuta, lisada ega täiendada vähemalt enne 17.03.2023 esitatud liitumistaotluste ja sõlmitud liitumislepingute puhul; b) ka pärast 17.03.2023 esitatud liitumistaotluste ja sõlmitud liitumislepingute puhul peaks liitumistaotluses toodud tehnoloogia lisamine või täiendamine olema (liitumislepingus sätestatud tootmisuunalise võimsuse mahu piires) võimalik üksnes juhul, kui esialgse tehnoloogia kohane tootmiseseade on kogu tootmisuunalise võimsuse ulatuses välja ehitatud ning nõuetekohaselt tootmist alustatud.</p>	<p>Osaliselt arvestatud: On võimalik kokku leppida erinevates liitumise etappides ning tootmisvõimust liitumispunktis suurendada. Sel juhul peab esimeses etapis toodud tehnoloogia valmis ehitama ja selle ja teises või järgmises etapis ehitatud jaama alakasutustasu rakendamist jälgitakse eraldi. Ehk taotletud liitumine tuleb nõuetekohaselt täita, kuid võimalik on teha alati uus liitumistaotlus.</p>
<p>2) Võrguettevõtja ega Konkurentsiamet ei ole tõenäoliselt lõpuni piisavalt informeeritud ja kogenud hindama näiteks erinevate maismaa- ja meretuuleparkide planeeringu- või loamenetluste hetkeseisu. Kusjuures eelnõu järgse ELTS § 93 lg 6 p 15¹ järgi kooskõlastab Konkurentsiamet üksnes investeeringuprojektide nimekirja, aga mitte ajakava. Palume selgelt reguleerida ja välja tuua, millistel alustel arenduskohustuse investeeringute mõttes põhivõrguga liituvaid tulevasi tootmiseseadmeid pronoositakse.</p>	<p>Täpsustame: eelnõust kustutatud 93 lg 6 p 15¹ lisamine. Arenduskohustuse investeeringute mõttes ootab põhivõrguettevõtja infot eelkõige arendajatelt võimalike tootmiseseadmete liitumissoovide kohta. Samuti on põhivõrguettevõtja kursis avalike arengukavade ja planeeringutega.</p>
<p>3) 17.03.2023 jõustus ELTS § 87¹ (mis hõlmab tootmisuunalise liituja esitatavat tagatist, liitumistaotluses toodud elektrienergia tootmise tehnoloogia tagantjärele muutmise keeldu ja mittekasutatava tootmisuunalise võrguühenduse võimsuse tasu). ELTS § 87¹ paikneb ELTS-i 8. peatükis, mille kohta ELTS § 83 lg 2 ütleb, et peatüki sätetest võib poolte</p>	<p>Täpsustame: ELTS §-st 87¹ võimalikud kõrvalekalded on paragrahvides endis kirjeldatud. Kahepoolsetel kokkulepetel põhinevaid lepingutingimusi, mis ei ole seadusega reguleeritud, ei ole võimalik elektrituruseadusega reguleerida.</p>

<p>kokkuleppel kõrvale kalduda. Praktik as on olnud diskussioone, kas ka ELTS-i §-st 87¹ võiks võrguettevõtja ja liituja kokkuleppel kõrvale kalduda. ELTS § 87¹ sisu ja eesmärk ei oleks täidetud, kui sättest võiks kõrvale kalduda. Palume seega selgelt välja tuua, et ELTS §-st 87¹ ei või poolte kokkuleppel kõrvale kalduda.</p>	
<p>Enery Estonia OÜ</p>	
<p>Eelnõu kohaselt on fikseeritud liitumistasu põhivõrguga liitumisel küll sama, kuid elektrisüsteemi toimimise võrgueeskirja eelnõu lisast nr 2 järeldeb, et erinevate pingeastmete puhul on kokkuvõttes liitumise väljachitamise hind siiski erinev. Seejuures on 110 kV pingeastmel liitumine tunduvalt soodsam olukorras, kus kõrgemal pingeastmel liitumine nõuab vähem võrgutugevdustõid. <u>Meie hinnangul ei ole selline vastuolu ja tootmise suunamine 110 kV võrku seadusloome seisukohast eesmärgipärane.</u> Üldine loogika võiks olla näiteks, et sõltumata pingeastmest on tootjale põhivõrguga liitumine samadel tingimustel (sh arvestades lisa 2 hinnakirja).</p>	<p>Täpsustame: tootja saab taotleda liitumist sellel pingeastmel, millisel ta soovib ja mis on tehniliselt teostatav. Kui Elering näeb ette näiteks arenduskohustuse raames selles konkreetses alajaamas võrgutugevdustõid või pingeastme tõstmist, siis see enam liitujat ei puuduta. Võrgutugevdustõid loovad sel juhul tõenäoliselt võimaluse liituda rohkematel tootjatel. Kuna 110kV ja 330kV seadmed ja kulud on tõepoolest erinevad, siis päris mõlema pingeastme kulude keskmistamine ei oleks mõistlik.</p>
<p>Kavandatud regulatsioon mitte ainult ei motiveeri tootjad üksnes liituma soodsamalt 110 kV võrku, vaid soodustab selliste tootmisvõimsuste liitumist, mis asuvad vajalike võrgutugevduste vaatest asukohas, kus liitumine pole kuluefektiivne, sh ka 330 kV liinist kaugel asuval nõrgal 110 kV liinil. Sellest tulenevalt tekib küsimus, <u>miks asetada seadusemuudatusega võrgu vaatest kuluefektiivses asukohas olevaid taastuenergia arendused ebasoosingusse</u> ning kas seadusemuudatusega kaasnev mõju on adekvaatselt kaardistatud.</p>	<p>Täpsustame: Eeldame, et tootjad liituvad sinna võrku, kus nende jaoks on soodsam ja Elering saab teha võrgutugevdustõid vastavalt – kui mitmed tootjad asuvad teadaolevalt koonduma ühte piirkonda, siis on Eleringil võimalik seal läbi viia võrgu eelarendus ja võrku tugevdada.</p>
<p>Kuna regulatsioon suunab tootjaid liituma 110 kV võrku ning piirkondadesse, kus võrk ei pruugi olla piisavalt tugev, <u>tekib turuosaliste plaane arvestades seadusemuudatuse jõustumisega olukordi, kus asukohapõhiselt peab 110 kV pingel liitunud tootmist tuulise ilma puhul sageli piirama.</u> Tootmise piiramisel on prognoosimatult suur mõju bilansikuludele, sest tekkiv ebabilanss võib potentsiaalselt väga kõrge olla. Meie hinnangul loob eelnõu seetõttu praeguste puudujääkidega rohkem kaugeleulatuvat ebakindlust kui selgust, kuna seadusemuudatus looks iseseisvalt olukorra, mille raames</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>

<p>peab süsteemihaldur tihedamini rakendama tootjatele kohustuslikku tootmise vähendamise korraldust.</p>	
<p>Samas ei selgu seaduseelnõust, <u>millistel alustel hakkab tootmise piiramine toimuma ülekoormuse puhul ning kuidas täpsemalt ja millistel arvutuslikel alustel hakatakse maha koormatud energia hulka arvutama</u>. Selgitus, et mahakoormamine toimub asukohapõhiselt, on põhimõtteliselt arusaadav, kuid detailne lahendus vajab eelnõu alusel väljatöötamist ja selgitamist. Kuna seadusmuudatus toob suure tõenäosusega kaasa rohkem tootmise vähendamise korraldusi süsteemihaldurilt, on täpsemate tingimuste andmine turuosaliste huvides hädavajalik.</p>	<p>Vastame: tootmise piiramine hakkab toimuma võimalikult reaalaja lähedal ja asukohapõhiselt. Detailse lahenduse töötab välja Elering. Võimalikult hea eelinfo andmine Eleringile plaanitavate arenduste kohta, aitab teostada võrgutugevdusi ja eelarendust.</p>
<p>Seaduseelnõu on äärmiselt ebaselge osas, mis puudutab tootjale saamata jäänud tulu kompenseerimist süsteemihalduri korraldusel tootmise maha koormamise puhul. Seaduseelnõu seletuskirja põhjal on võetud eelduseks, et kõigi turuosaliste peamine tulukomponent on börsihinnaga elektrienergia müümine. <u>Seega on jäetud arvestamata olukorrad, kus tootmiseseadega toodetavat elektrit müüakse näiteks PPA alusel või tootja saab taastuvenergia toetust</u>. Pooldame tervikuna seadusandluse lihtsust ja saamata jäänud tulu kompenseerimist, kuid <u>täna on keeruline ette kujutada praktikas hästi toimivat tootja maha koormamise lahendust</u>, mis peab ühtaegu arvesse võtma elektri börsihinda (ainus eelnõus mainitud, kuid mitte ilmtingimata olulisim kompenseerimist vajav komponent), maha koormatud toodangu reaalset tootmisprofiili, süsteemiteenuste turgudel osalemist, taastuvenergia vähempakkumise tulemusest lähtuvaid tingimusi, otseostulepinguid elektritarbijatega, taastuvenergia päritolutunnistuste tagamist jms. <u>Eelnõus on jäetud täielikult arvestamata, et tootmise maha koormamine võib põhjustada vähempakkumise aastase toodangu kohustuse täitmata jätmist</u>, mille tagajärjel toetuse maksmine peatatakse tingimustele mittevastavuse tõttu.</p>	<p>Teadmiseks võetud, osaliselt arvestatud. Elering töötab välja tootjate maha koormamisega seotud praktilise meetodika ja protseduuri, sh. hüvitusega seonduva. Teeme ettepaneku, et sellise tootja mahakoormamisel, kes on seotud vähempakkumise aastase toodangu kohustusega, ei too kaasa vähempakkumise tingimustele mittevastavust selle mahakoormatud energia ulatuses. Samuti on eelnõuga ette nähtud neile tootjatele, kellel on õigus saada taastuvenergia toetust, hüvitis saamata jäänud taastuvenergia toetuse ulatuses piiramise tundidel.</p>
<p>Senises diskussioonis <u>on jäänud ka ebaselgeks, millise loogika alusel luuakse arenduskohustusest tulenevate võrgutugevduste järjekord ja prioriteetsus</u>. Elering on seda seni kirjeldanud kui elavat dokumenti, mis muutub lähtuvalt tootjate uutest investeeringuotsustest</p>	<p>Täpsustame: See elav dokument on elektrivõrgu arengukava, mida on seaduse järgi kohustuslik ka avalikule konsultatsioonile panna. Elering on seda arengukava iga-aastaselt uuendanud. Olulisim siinkohal on, et konkreetne järjekord või prioriteetsus ei tohiks liitujat</p>

ja liitumistaotlustest, kuid kokku on leppimata üheselt arusaadavad reeglid tööde prioriteetsuse kujunemisest (nt kes-ees-see-mees põhimõte, eristus tootmisvõimsuse ja/või -tehnoloogia järgi, arendusküpsuse arvestamine jpm). Võrgutugevduste järjekorra põhimõtted peab võimalike vaidluste	eriliselt mõjutada, sest liituja jaoks ehitatakse tema soovitud liitumine välja selle aja jooksul, mis selle liitumise ehitamiseks kulub. See ongi seadusemuudatuse mõte, et liituja ei peaks ootama. Küll aga on väga oodatud, et kõik arendajad annaksid oma arendusplaanidest teada põhivõrguettevõtjale, et oleks võimalik võrgutugevdustega alustada juba ettevaatavalt ning hiljem liitumise valmides on väiksema tõenäosusega vaja jaama piirata ja andmata elektrienergiat hüvitada.
Lisaks on eelnõus kirjeldamata olukord, kui võrguettevõtja võtab elektrivõrgu nn ettearendamise käigus kümnetesse miljonitesse eurodesse ulatuva investeringukohustuse, ent perspektiivsed tootjad mistahes põhjustel oma projekte ei realiseeri ega elektrit tootma ei hakka. Tekib <u>olukord, kus elektritarbija maksab tariifi kaudu kinni kulu, millega ei kaasne ükski hüve.</u> Kirjeldatud ja muud sarnased riskid ning nende maandamise viisid tuleks esmalt eelnõus selgitada.	Osaliselt arvestatud: eelnõu mõjuanalüüsi ja seletuskirja on oluliselt täiendatud ja täpsustatud. Kui arenduskohustuse raames näiteks uuendatakse vananenud liine, mida tuleks teatud ajal nagunii teha, siis paraneb varustuskindlus ja kui konkreetne tootja oma projekti sel ajahetkel ei realiseeri, ei tähenda, et perspektiivses asukohas mõni järgmine arendaja projekti ei realiseeriks, milleks võrgutugevdus siiski vajalikuks osutub. Võrgutugevdused toovad kasu nii tarbimisvõimsuse kui tootmisvõimsuse läbilaskevõime kontekstis.
Eelnõu seletuskirja kohaselt on fikseeritud liitumistasu alusel uute taastuvenergia võimsuste ühendamiseks vajalike võrgutugevduseks tehtavate lisainvesteringute hinnanguline maht 322 miljonit eurot. Meie esialgsel hinnangul <u>on tegu alalhoidliku suurusega, mis reaalsuses võib kujuneda oluliselt suuremaks ja võrgutasude kaudu tarbijale koormavamaks.</u> Kasuks tuleks, kui investeringute mahu kujunemise põhimõtteid turuosalistele avaliku konsultatsiooni käigus lähemalt tutvustataks.	Täpsustame: Mainitud hinnanguline võrgutugevduste maht 322 miljonit eurot tuleneb arvutuslikult riigi võetud 100% taastuvenergia eesmärgi täitmiseks vajalikust tarbimis- ja tootmiskogusest ehk hetketeadmise järgi lähtub see number 10TWh taastuvenergia vajadusest aastaks 2030. Juhul kui see taastuvenergia vajadus peaks suurenema 12...16 teravatt-tunnini, sest tarbimine suureneb, siis vajalikud investeerimismahud võivad tõesti suurened.
Iga seaduseelnõu puhul hinnatakse selle mõjusid, kuid käesoleva eelnõu puhul <u>puudub mõju hinnang olemasolevatele ning täidetavatele liitumislepingutele.</u> Eelnõud ja seletuskirja tuleks meie hinnangul vastavalt täiendada ning võimalikke tagajärgi kaaluda.	Arvestatud: Eelnõu seletuskirjas on käsitletud nii uusi kui olemasolevaid ja täitmisel olevaid liitumislepinguid. Eelnõusse lisatavate sätete puhul on märgitud, kus see on oluline, kuidas toimida enne ja pärast seaduse jõustumist sõlmitud liitumis- ja võrgulepingute korral.
Eesti Energia	
Eelnõu p. 1 soovitakse anda Elering AS-le laiem õigus piirata elektri tootmist ilma elektri tootjale kompensatsiooni maksmata Ettepanek: 1) Viia eelnõu p. 1 sõnastus vastavusse elektrituru määruse 2019/943 Artiklis 16 p. 2 ning Artikli 13 punktides 2 ja 7	Mittearvestatud. Juba olemasolevas seaduse sõnastuses on selline piiramisõigus olemas ja käesoleva seadusemuudatusega Elering AS-le ei anta laiemat õigust piirata elektri tootmist ilma elektritootjale kompensatsiooni maksmata.

<p>sätestatuga, asendades tekstilõik „ja kõik muud võimalused olid ammendatud“ sõnadega „, kui tegemist oli vääramatu jõuga“.</p>	
<p>Eelnõu p. 2 soovitakse muuta otseliini puudutavat regulatsiooni, kuid tekitatakse sisuline vastuolu otseliini definitsiooniga</p> <p>Ettepanek: 2) Muuta eelnõu p. 2 alljärgnevalt (muudatused esitatud rõhutatult): „1) otseliin rajatakse tootja elektrijaamaga <u>või selle alajaamaga</u> samale kinnistule, sellega piirnevale kinnistule või ~~tootmis~~tootmisseadme liitumispunktist kuni kuue kilomeetri kaugusel paikneva elektripaigaldiseni või alajaamast või rannikutel mereparke <u>tootja tootmis</u>seadmest või seda võrguga ühendavatest alajaamadest kuni 15 kilomeetri kaugusel paikneva elektripaigaldiseni;“.</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Otseliinidega seotud sätet on täpsustatud võtmaks arvesse, et otseliini piirkonnaks loetakse tootmisseadmest või tootmisseadme liitumispunktist kaugust kuni kuue kilomeetrini ning selle eelnõuga nähakse ette eelkõige maismaa- ja meretuuleparkidele pikema otseliini rajamise võimalus seoses nt. kaitsealuste rannikualade hoidmise nõudega. Oleme nõus, et terve otseliinide kontseptsioon vajab ümber vaatamist edaspidi võrgus toimuvate arengute kontekstis.</p>
<p>Eelnõu p. 9 lisatakse ELTS §72 lõige 6⁵, millega uue tootmisvõimsuse elektri põhivõrguga liitmiseks või olemasoleva tootmisvõimsuse võrguühenduse suurendamiseks olemasolevas põhivõrgus kehtestatakse fikseeritud liitumistasu 44 000 eurot megavoltampri kohta</p> <p>Ettepanek: 3) Täiendada eelnõu mõjuhinnaangut pakutud muudatusega tekitatavate uute riskide analüüsiga ning mõjuga Eesti elektritootmise konkurentsivõimele võrreldes naaberriikidega. Hinnata fikseeritud liitumistasu seaduses kehtestamisega kaasnevaid mõjusid. Hinnata ühe võrguettevõtja liitumistasu seaduses fikseerimise otsatarkust. Hinnata kõigi võrguettevõtjate liitumistasu seaduses fikseerimise otstarbekust.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu mõjuhinnaangut on täiendatud ja täpsustatud fikseeritud liitumistasu kehtestamisega kaasnevate mõjudega.</p>
<p>Eelnõu p. 16 lisatakse ELTS §87¹ lõige 5¹, millega keelatakse liitumislepingus tootmisuunalise liitumisvõimsuse suurendamine koos tehnoloogia muutmise</p> <p>Ettepanek: 4) Täiendada eelnõu mõjuhinnaangut konkreetsete riskide kirjelduse ning alternatiivsete lahenduste võrdlusega. Kui mõjuhinnaang näitab, et ühe ja kahe liitumislepingu muutmise riskiprofiil on ühesugune ja ainus</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu mõjuhinnaangut on täpsustatud ja täiendatud ning eelnõuga kavandatud muudatuste järel on teatud tingimustel lubatav nii tootmisuunalise liitumisvõimsuse suurendamine kui tehnoloogia muutmine.</p>

<p>erinevus on kavandatud muudatusega kaasnev suurem halduskoormus ning kulu, siis loobuda kavandatud muudatusest.</p>	
<p>Eelnõu p. 19 muudetakse ELTS §87¹ lõiget 7 ning p. 20 lisatakse lõige 7¹, millega muuhulgas lühendatakse elektri tootmist alustanud elektrijaama kasutamata tootmissuunalise võrguühenduse tasu arvestusperioodi kahelt aastalt ühele aastale</p> <p><u>Ettepanek:</u> 5) Loobuda kasutamata tootmissuunalise võrgutasu maksmise kohustusest võrgulepingu sõlminud turuosalistele, eemaldades ELTS-st §87¹ lõike 7; Samuti loobuda eelnõu p. 25 kavandatud ELTS §111³ lõike 15 muudatusest.</p> <p><u>Alternatiivne ettepanek:</u> Kui poliitiline soov on siiski säilitada regioonis unikaalne ning Eestis elektri tootmist piirav kasutamata tootmissuunalise võrguühenduse tasu, siis: 5.1) Loobuda kasutamata tootmissuunalise võrguühenduse tasu arvestusperioodi lühendamise kahelt aastalt ühele aastale. 5.2) Täpsustada, et kasutamata tootmissuunalise võrguühenduse tasu tuleb maksta 2-aastase arvestusperioodi järel iga järgneva aasta eest, lisades kehtiva ELTS §87¹ lõike 7 lõppu sõnad „ /.../ igal järgneval aastal“.</p>	<p>Arvestatud alternatiivset ettepanekut: pärast kaheaastast esialgset arvestusperioodi on edaspidi tootmisvõimsuse kasutuselevõtu jälgimine iga-aastane.</p>
<p>Eelnõu punktidega 17 ja 19 muudetakse ELTS §87¹ lõiget 6 ja 7, kuid seadusega kehtestatud kasutamata tootmissuunalise võrguühenduse tasu arvestamise mitmed olulised detailid on endiselt puudu</p> <p><u>Ettepanekud:</u> 6.1) Täpsustada ELTS §87¹ lõigetes 6 ja 7, et tootmissuunalise võimsuse kasutamise kohustust mõõdetakse tarbimiskohas MW alusel ning tasumäär on 38 000 €/MW. 6.2) ELTS §87¹ lõigetes 6 ja 7 vähendada võimsuskasutuse kohustust 75%-ni võrgulepingus sätestatud MW väärtusest.</p>	<p>Arvestatud osaliselt: Eelnõuga nähakse ette liitumis- või võrgulepingujärgse tootmisvõimsuse mittekasutustasu. Kui lepingus on kasutamiseks lubatav maksimumalusest võimalikust tootmisvõimsusest erinev võimsus selles mõõtepunktis, siis alakasutustasu rakendamise arvestuses võetaksegi lepingujärgne lubatav võimsus maksimumiks. St. kui lepinguga on piiratud tootja liitumisvõimsuse kasutamise õigust madalamaks kui 95% siis see võimsus loetakse alakasutustasu arvestuses selleks, millest tuleb omakorda saavutada hetkeliselt vähemalt 95%. Sellekohane täpsustus on tehtud seletuskirja. Tootmissuunalise võimsuse kasutamise ulatuse tuvastamiseks ajalisi piiranguid elektrituruseaduses eraldi sätestada ei ole otstarbekas,</p>

<p>6.3) ELTS §87¹ lõigetes 6 ja 7 sätestada täpselt kasutamata tootmissuunalise võimsuse mõõtmise perioodi pikkus, asendades mõlema lõike eelviimase lause lõpp vastava tekstiosaga: „/.../ ei ole kasutanud vähemalt ühe 1-minutise perioodi keskmisena vähemalt 75 protsendi ulatuses kogu oma [liitumislepingujärgset / võrgulepingujärgset] tootmissuunalist võimsust.“;</p> <p>Täiendada ELTS § 87¹ lõiget 8 alljärgnevalt (muudatus alla joonitult): „<i>Tootmissuunalise võimsuse kasutamiseks loetakse liitumis- või võrgulepingu järgse tootmissuunalise võrguühenduse võimsuse liitumispunktist võrguettevõtja võrgu suunas edastamist <u>ühe minuti pikkuste perioodide kaupa</u>, mis on fikseeritud võrguettevõtja mõõteseadmega, mille alusel tuvastatakse kasutatud tootmissuunalise võimsuse suurus.</i>“</p> <p>6.4) ELTS-i §87¹ lõike 7 lõppu lisada lause „<i>Võrguettevõtjal on õigus tootja taotluse alusel käesoleva sätte alusel makstavat tasu vähendada või mitte rakendada juhul, kui tootja ei ole tootmisvõimsusi kasutanud tõendatult ilmastikust, avariidest või muudest tootja tahtlikust tegevusest sõltumatutel põhjustel.</i>“</p>	<p>kuna turuosaliste vahelise andmevahetuse nõuded on kehtestatud elektrituur toimimise võrgueeskirjas ja eraldiseisvalt kliendi elektripaigaldisega seotud andmevahetuse nõuded lepitakse kokku kliendi ja võrguettevõtja vahel. Kõik turuosalised ei pruugi olla huvitatud väga täpsete arvestite paigaldamisest, kuid kui kliendi tootmissuunalise võimsuse kasutamist on võimalik olemasoleva paigaldatud nõuetekohase mõõteseadmega mõõta ühe minuti jooksul, on võimalik seda kasutada alakasutustasu rakendamise tingimuste arvestamisel ning ei ole ühtegi põhjust, miks võrguettevõtja peaks kasutama pikemat arvestusperioodi. Seletuskirja on täiendatud. Kaalutlusõigus alakasutustasu rakendamata jätmiseks tootjast sõltumatute asjaolude esinemise tõttu on juba kehtivas eelnõus.</p>
<p>Eelnõu punktiga 20 täiendatakse ELTS §87¹ lõikega 7¹, mis on sisulises vastuolus lõikega 7</p> <p><u>Ettepanek:</u></p> <p>7) Loobuda kasutamata tootmissuunalise võrgutasu maksmise kohustusest võrgulepingu muutmise taotluse esitanud turuosalistele enne, kui ei ole möödunud ELTS §87¹ lõikes 7 sätestatud periood, eemaldades ELTS-st §87¹ lõike 7¹.</p> <p><u>Alternatiivne ettepanek:</u></p> <p>7.1) Lisada ELTS §87¹ lõikele 7¹ täiendav tingimus, millega vähem kui 1-aastase perioodi vältel ei pea tootja maksma alakasutustasu ulatuses, mille võrra on tootja enne perioodi lõppu vähendanud võrgulepingus tootmissuunalist võrguühendust ja vastav võrgulepingu muudatus on tootja poolt allkirjastatud enne 1-aastase perioodi lõppu.</p>	<p>Arvestatud sisuliselt: Võrgulepingu muutmise taotluse esitanud turuosalisele ei esitata proportsionaalset alakasutustasu arvet, kuid periood, mille jooksul tootmisega tuleb alustada, ei pikene taotluse esitamisega.</p>

<p>Riikliku julgeoleku tagamise eesmärgil kehtestatud piirangu aladel kehtivad kasutamata tootmissuunalise võrguühenduse tasu arvestamise erisused diskrimineerivad olemasolevaid elektrijaamu ning mitmeid elektritootmise tehnoloogiaid</p> <p><u>Ettepanek:</u></p> <p>8) Muuta ELTS § 111³ lõike 18 sõnastust, jättes välja sõna „tuulest“ alljärgnevalt (muudatus läbi joonitult):</p> <p>„Käesoleva seaduse § 87¹ lõigetes 6 ja 7 nimetatud tasu rakendatakse riikliku julgeoleku tagamise eesmärgil kehtestatud piirangute piirkonnas käesoleva lõike jõustumise seisuga ~~tuulest~~ elektrienergia tootmiseks sõlmitud võrgu- või liitumislepingu suhtes mitte varem kui alates 2025. aasta 1. jaanuarist § 87¹ lõikes 4 nimetatud perioodi möödumisel tingimusel, et piirangud on kõrvaldatud.”.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõule on lisatud täiendav punkt vastavalt ettepanekule ja erandit laiendatud.</p>
<p>Varustuskindluse hoidmine muutub Eestis alates 17. märtsist 2025 senisest oluliselt kallimaks</p> <p><u>Ettepanek:</u></p> <p>9) Täiendada ELTS § 87¹ lõike 7 sõnastust lausega „Nimetatud tasu ei pea maksma elektrijaamad võimsuse ulatuses, mis on kirjas süsteemihalduri poolt ELTS §39 (7) alusel esitatud varustuskindluse aruandes ELTS §39 (7) 2) sätestatud kohustuse alusel.“</p>	<p>Arvestatud sisuliselt: ELTS § 87¹ lõikesse 7 on lisatud erand tootmissuunalise võrguühenduse võimsusele, mis on seotud tehnilise koostöö ja varustuskindluse lepinguga või vajalik süsteemihalduriga kokku lepitud süsteemiteenuste tagamiseks (reservvõimsuse mehhanismis osalemine ning pikaajalise sagedusreservi lepingu täitmine).</p>
<p>Evecon OÜ</p>	
<p>Tunnistada elektrituruseaduse § 87¹ lõige 5 ja § 111³ lõige 13 kehtetuks (Toob kaasa eelnõu punkti 15 muutmise ja punkti 16 välja jätmise.)</p> <p><u>Alternatiivselt</u> muuta eelnõu punkti 16 ja sõnastada see järgmiselt:</p> <p>„16) paragrahvi 87¹ täiendatakse lõigetega 5¹–5² järgmises sõnastuses:</p>	<p>Mittearvestatud: On võimalik kokku leppida erinevates liitumise etappides ning tootmisvõimust liitumispunktis suurendada. Sel juhul peab esimeses etapis toodud tehnoloogia valmis ehitama ja selle ja teises või järgmises etapis ehitatud jaama alakasutustasu rakendamist jälgitakse eraldi.</p>

<p>„(5¹) Tehnoloogia muutmiseks ei loeta liitumistaotluses nimetatud elektrienergia tootmise tehnoloogiale muu tehnoloogia lisamist <u>ja selle asendamist</u>, kui sellega ei kaasne liitumislepingus sätestatud tootmissuunalise võimsuse suurendamine.</p> <p>(5²) Liitumistaotluses nimetatud elektrienergia tootmise tehnoloogiat on lubatud muuta aladel ja juhtudel, kus riigikaitseliste piirangute tõttu ei ole lubatud liitumistaotluses näidatud tehnoloogiat rajada. Tehnoloogiat võib muuta, kui sellise tehnoloogia kasutamine ei ole vastuolus sellel alal kehtestatud riigikaitseliste piirangutega.“;“.</p> <p><u>Alternatiivselt</u> täiendada elektrituruseaduse § 87¹ lg-ga 5¹ järgmises sõnastuses:</p> <p>„(5¹) Liitumistaotluses toodud elektrienergia tootmise tehnoloogiat on lubatud muuta ja täiendada, kui asendatava või lisatava tehnoloogia rakendamiseks vajaliku tootmiseseadme ehitamiseks on väljastatud projekteerimistingimused või ehitusluba või kehtestatud planeering. Tootmissuunalise võimsuse kasutamisel on liitujal õigus määrata tootmiseseadmete tehnoloogia ja nende võimsus, arvestades liitujale liitumispunktis tagatud võrguühenduse võimsust. Tootmistehnoloogia ja tootmiseseadmete võimsuse muutmine ja täiendamine toimub tootmissuunalise liitumislepingu sõlminud turuosalise kirjaliku avalduse alusel, mille ta teeb võrguettevõtjale.“.</p>	
<p>Tunnistada elektrituruseaduse § 87¹ lõiked 1, 2 ja 3 ning § 111³ lõige 13 kehtetuks, jätta välja § 87¹ lõike 9 esimene lause ning jätta lõike 10 esimesest lausest välja viide sama sätte lõikele 1. (Toob kaasa eelnõu punktide 11 ja 21 välja jätmise ja punktide 13 ja 22 muutmise.)</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Eelnõuga loobutakse tagatise nõudest täielikult.</p>
<p>1) Muuta eelnõu punkti 9, täpsemini lõiget 6⁵ ning näha olemasolevas põhivõrgus fikseeritud liitumistasu suuruseks võimsuse lisamisel ette madalam hind kui 44 000 eurot/MVA.</p>	<p>Mittearvestatud. Eelnõule on laekunud ka kommentaare, mille järgi võivad investeeringud olla hoopis alahinnatud ning fikseeritud liitumistasu määr on seatud võib-olla liiga madalaks. Kavandatava 10 TWh taastuvenergia saavutamiseks (hinnanguline Eesti elektritarbimine aastaks 2030) on vaja ligikaudu 5500-6000 MW</p>

<p>2) Muuta elektrituru toimimise võrgueeskirja Lisa 2 ja näha ette madalamad liitumistasu hinnad.</p>	<p>taastuenergia tootmisvõimsust Eesti elektrivõrgus. Praegu on võrguga ühendatud ligikaudu 1000MW päikese- ja tuuleenergiavõimsust. Samuti ei ole ette näha, et hinnad oleksid pikas perspektiivis langemas vaid pigem tarbijahinnaindeks ning elukallidus jätkavad tõusu.</p>
<p>Ettepanek täiendada eelnõu punktiga 18 järgmises sõnastuses:</p> <p><u>“18) Käesoleva seaduse § 71 lg 5 p-s 1 nimetatud tootjaks, kellele süsteemihaldur on käesoleva seaduse § 39 lg 2¹ alusel kohustatud hüvitama tootja piiramisega seotud kulud, loetakse ka isik, kellel on seaduse jõustumise hetkel põhivõrguettevõtjaga sõlmitud kehtiv liitumisleping.”.</u></p>	<p>Mittearvestatud. Nende tootjate, kellega on liitumisleping sõlmitud ilma arenduskohustust ja fikseeritud liitumistasu kasutamata, liitumislepingud täidetakse vastavalt kokkuleppele ja kokkulepitud ajakavas. Selliste tootjate piiramist ei ole selle eelnõu järgi oodata ega ole plaanitud. Kui süsteemihaldur on sunnitud andma korralduse tootmise või tarbimise vähendamiseks seaduses ettenähtud kohustuste täitmiseks süsteemivastutuse raames, on selleks juba praegu kehtivas seaduses ette nähtud põhjendatud ja tõendatud kulutuste hüvitamise tingimused.</p>
<p>Ettepanek teha eelnõus järgmised muudatused:</p> <p>Muuta eelnõu punkti 18 ja sõnastada see järgmiselt:</p> <p>„18) paragrahvi 87¹ täiendatakse lõigetega 6¹–6² järgmises sõnastuses:</p> <p>“(6¹) <u>Vähemalt</u> 100 MW netovõimsusega tootmiseseadme puhul rakendatakse käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud tasu 30 protsendi ulatuses esimesel aastal ning 60 protsendi ulatuses teisel aastal, kui esimesel aastal kasutati liitumislepingujärgset tootmisvõimsust vähemalt 50 protsendi ulatuses.</p> <p>(6²) Võrguettevõtja lükkab käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud tasu rakendamist edasi, kui tootmist ei ole alustatud tõendatult tootjast sõltumatutel põhjustel kuni nimetatud põhjuste äralangemiseni, kusjuures tootja on kohustatud nimetatud põhjuste äralangemisest koheselt teavitama võrguettevõtjat. Tasu ei kohaldata tegevusloaga võrguettevõtjate vahel toimuvale tootmissuunalisele liitumisele.”;</p> <p>Ettepanek teha eelnõus järgmised muudatused:</p>	<p>Osaliselt arvestatud.</p> <p>1) Paragrahvi 87¹ lõiget 6¹ on täpsustatud vastavalt ettepanekule.</p> <p>2) Paragrahvi 87¹ lõike 6² sõnastust ei muudetud, sest sõnastuse mõte on eelnõus sama, nagu ettepanekus.</p> <p>3) Eelnõu punkti 2 on muudetud vastavalt ettepanekule.</p>

<p>Muuta eelnõu punkti 2 ja sõnastada see järgmiselt:</p> <p>„2) paragrahvi 61 lõike 1 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:</p> <p>„1) otseliin rajatakse tootja elektrijaamaga samale kinnistule, sellega piirnevale kinnistule või tootmisseadmest või tootmisseadme liitumispunktist kuni kuue kilomeetri või maismaal asuva tuulepargi puhul 15 kilomeetri kaugusel paikneva elektripaigaldiseni või rannikutel mereparke võrguga liitvatest alajaamadest kuni 15 kilomeetri kaugusel paikneva elektripaigaldiseni;“;“.</p>	
<p>Justiitsministeerium</p>	
<p>Justiitsministeerium toetab Konkurentsiameti 18.06.2024 kirjas nr 7-16/2023-248-1 esitatud märkuseid eelnõu kohase ELTS § 66 lg 14² ja § 93 lg 6 kohta.</p>	<p>Arvestatud, eelnõu on täpsustatud.</p>
<p>Lisaks eelnõule mitmeid normitehnilisi ja head õigusloome tava puudutavaid, kuid mitte sisulisi märkusi (st. pakutud alternatiivseid muutmispunkti sõnastusi, mis toovad selgemalt välja näiteks olukorrad, kus olemasolevat teksti ei muudeta, vaid üksnes täiendatakse).</p>	<p>Arvestatud ja eelnõud täpsustatud.</p>
<p>Regionaal- ja põllumajandusministeerium</p>	
<p>Eemaldada 87¹ lõige 5 lause „Liitumislepingus toodud elektrienergia tootmise tehnoloogia muutmiseks loetakse muu hulgas ka olukorda, kus liitumislepingus toodud võrguga ühendatav tootmisseade muudetakse mitte olulise ruumilise mõjuga ehitisest olulise ruumilise mõjuga ehitiseks planeerimisseaduse tähenduses.“</p>	<p>Arvestatud ja eelnõud vastavalt muudetud.</p>
<p>AS SEB Pank</p>	
<p>/--/ teeme ettepaneku muuta elektrituruseaduse § 87¹ lg-t 3 selliselt, et see kas ei laieneks krediidasutustele või saaks lõikes 3 viidatud isikud olla võrguliitumise tagatise andjaks ka juhul, kui vajalikul tasemel krediidireiting on nende emaettevõttel.</p>	<p>Arvestatud teise, paralleelselt menetluses oleva elektrituruseaduse muutmise seaduseelnõu raames.</p>
<p>Kaamos Energy OÜ</p>	
<p>Ettepanekud: §87¹ lg 4</p>	<p>Mittearvestatud. Alakasutustasu rakendamine on vajadusel süsteemihalduri kaalutlusõigus kui peaks esinema arendajast</p>

<p>Sõnastusettepanek: (4) Tootmise alustamiseks ettenähtud periood on päikesepaneelide paigaldamisel üks aasta, avameretuuleparkide paigaldamisel kolm aastat ja muude tehnoloogiate puhul kaks aastat alates liitumispunkti valmimise tähtajast või võrguettevõtja võrguühenduse ja kogu tootmissuunalise liitumisvõimsuse kasutamiseks vajalike liitumislepinguliste tööde valmimise lõpptähtajast, sõltuvalt sellest, kumb tähtaeg saabub hiljem.“;</p> <p>Põhjendus: Tulenevalt üldisest majanduskeskkonna jahtumisest, elektritarbimise vähenemisest ja elektrihindade alanemisest on päikeseenergia projektide finantseerimine muutunud oluliselt keerulisemaks ja aeganõudvamaks, mistõttu võib sedavõrd lühikeste tähtaegade seadmine seada ohtu projektide realiseerumise või muuta toodetava elektrienergia omahinda oluliselt kõrgemaks. Eelnevast tulenevalt tuleks täna olulisi investeeringuid teinud ning ettevalmistusetapis päikeseenergia projektidele võimaldada senisest veidi pikemat valmimistähtaega, mis võimaldaks taastuvenergia arendajatel muutunud turuolukorraga kohaneda ning ettevalmistamisel päikeseelektrijaamade realiseerumise tõenäosust kasvatada. Suurte 20+MW on rajamisel on võtmekomponentide tarnimine oluliselt pikem kui 1 aasta ja ka ehituse aeg tööde teostamiseks ei mahu tänase turupraktikaga ühe aasta sisse ära. Näiteks trafode tarne on võib ulatuda 18-24 kuuni. Sarnaselt Eleringile on näha, et keskpinge ja kõrgepingealajaamade ehitusreferentsidega ettevõtteid ja tööjõudu puudu ning nende tööde järjekorrad venivad 12-24 kuuliseks.</p>	<p>mitteolenevaid põhjuseid ja asjaolusid, mida arendaja ei ole saanud ära hoida.</p>
<p>§87¹ lg 4¹</p> <p>Sõnastusettepanek: „(4¹) Tootmise alustamiseks ettenähtud periood päikesepaneelide puhul võib olla pikem käesoleva</p>	<p>Mittearvestatud. Liiga detailse ja ammendava loetelu kirjapanek ei ole eesmärk omaette. Kolmandatest osapooltest ja arendajast mitteolenevatel põhjustel tootmisega alustamise viibimise puhul on juba seaduseelnõuga ette nähtud kaalutlusõigus süsteemihaldurile.</p>

<p>paragrahvi lõikes 4 sätestatud perioodist, kui tootmise alustamise viibimine tuleneb tõendatult kohaliku omavalitsuse või muude ametkondade poolsetest menetlusprotsesside viibimisest, võrguettevõtjate poolsetest liitumislepingu või kolmepoolsete koostöölepingute tähtaegade ületamisest, elektripaigaldise rajamisega seotud maakasutusõiguste seadmisest või nende paigaldamine on seotud ehitusprojektiga, mille valmimine on päikesepaneelide paigaldamise eelduseks, ja seda ulatuses, mis on ehitusprojekti valmimistähtaeg liitumistaotluse esitamisel.</p> <p>Põhjendus: Taastuvenergia arendusprojektide valmimine ei ole sõltuv ainult arendajast ning sageli esineb kolmandatest osapooltest näiteks kohaliku omavalitsuse või muudest ametkondadest tulenevate tähtaegade ületamist või menetlusprotsesside viibimist. Elektriturseaduses on mõistlik näha ette täiendav paindlikkus tootmisvalmiduse tähtaegade pikendamiseks kui elektrienergia tootmisega alustamine on tõendatult viibinud tulenevalt kolmandatest osapooltest.</p>	
<p>Lisada uus punkt §87¹ lg 4² ja muuta §87¹ lg 4² punkti numbrit ja viidet ning täiendada §87¹ lg 4³ sõnastust</p> <p>Sõnastusettepanek: „(4²) Tootmise alustamiseks ettenähtud periood võib olla pikem käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud perioodist, kui liitumistaotluses nimetatud elektrienergia tootmise tehnoloogiale liidetakse juurde muu tehnoloogia vastavalt §87¹ lg 5¹. Sellisel juhul lähtutakse Tootmise alustamiseks ettenähtud perioodi määramisel kõige hiliseima tähtajaga tootmistehnoloogia tootmise alustamise tähtajast.</p>	<p>Mittearvestatud. Olemasoleva eelnõu sõnastusega nähakse ette võimalus liitumispunktis tehnoloogiat lisada algatades paralleelse liitumisprotsessi sel ajal kui eelmine veel käib. Eelmise liitumistaotlusega toodud tehnoloogia tuleb igal juhul nõuetekohasena valmis ehitada. Tootmise alustamise aega arvestatakse mõlema tehnoloogia või liitumispunkti erinevate etappide puhul eraldi. Juhul kui arendaja soovib liitumispunkti efektiivsemalt ära kasutada ning lisada sinna tootmistehnoloogiat, on selle taga tõenäoliselt investeringute tasuvusanalüüs ja eesmärk ei ole hoida liitumisvõimsust kinni ning korduvaid ajapikendusi küsida. Mis puudutab tootmise alustamise viibimist, on arendajast sõltumatute asjaolude suhtes kaalutlusõigus võrguettevõtjal, kes võib täiendavate/muutunud nõuete ilmnemise korral alakasutustasu rakendamist edasi lükata.</p>

(4²³) Käesoleva paragrahvi lõikes 4¹ ja 4² sätestatud tootmise alustamise ajapikendus ei või olla **ühekordselt** pikem kui kolm aastat.“;

Põhjendus:

Tootmistehnoloogiate mitmekesistamine ühe liitumisprotsessi raames võimaldab oluliselt tõsta liitumispunkti kasutamise efektiivsust ning ühtlustada taastuvenienergia seadmete poolt võrku antava elektrienergia tootmiskõverat, mis omakorda vähendab elektrienergia tootmise ning seeläbi pikas perspektiivis ka elektrienergia hindade volatiilsust ning suurendab seega oluliselt ka taastuvenienergia arendamisest tulenevat ühiskondlikku kogukasu. Kirjeldatud „ hübriidmudeli“ tootmise alustamise tähtaegade ühtlustamine on oluline kuna hübriidmudelit käsitletakse ühtse investeeringuna nii potentsiaalsete investorite kui pankade vaates ning eri tehnoloogiate rajamise finantseerimine ning välja arendamine üksteisest sõltumatult ei ole praktikas realiseeritav. Mitmeti mõistmise vältimiseks peab olema selgesti sõnastatud, et maksimaalne ajapikendus kehtib ühekordse taotluse kohta. Juhul kui kolmandatest osapooltest tulenevad takistused ei ole lahendatud ka kolme aastase perioodi jooksul siis on arendajal õigus küsida täiendav kuni 3 aastane pikendus või otsustada arendus lõpetada. On palju näiteid kui kas omaavalitsuse või kogukonna meelsuse muutusest tulenevalt tekivad arenduseprojekti lõppjärgus selle realiseerimise osas täiendavad nõuded (täna radari, kotkaste, ohustatud liikide, kogukonna soovid muutus jne.) ja takistused ning nende lahendamine ei pruugi olla realiseeritav kindlas ajaperioodis. Korduspikendus 3 aasta kaupa annab aga võimaluse Eleringil projekti arendusel silma peal hoida ning hinnata ka arendaja järjepidevust ja pingutusi projekti elluviimiseks kui väljastatakse korduspikendamise otsus.